

Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	4
2.2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
3	Bakgrund och gällande rätt	6
4	Överväganden och förslag	7
5	Konsekvensanalys	8
6	Författningskommentar	11
6.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	11
6.2	Förslaget till lag om ändring av inkomstskattelagen (1999:1229)	11

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att beskattningen av sparande på investerings-
sparkonto och i kapitalförsäkring höjs. Vid beräkningen av schablon-
intäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för
kapitalförsäkring ska kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan
ökad med en procentenhet.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 d § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 d §¹

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket. Skatteunderlaget är dock lägst 0,5 procent av kapitalunderlaget. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret ökad med *0,75 procentenheter*. Skatteunderlaget är dock lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret ökad med *en procentenhet*. Skatteunderlaget är dock lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Bestämmelsen i 3 d § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.

¹ Senaste lydelse 2016:1237.

2.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

36 §²

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret ökad med *0,75 procentenheter*. Schablonintäkten ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret ökad med *en procentenhet*. Schablonintäkten ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Bestämmelsen i 42 kap. 36 § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2015:775.

3 Bakgrund och gällande rätt

Den 1 januari 2012 infördes ett schablonbeskattat sparande för vissa direktägda finansiella instrument, benämnt investeringssparkonto. Utgångspunkten är att bara investeringstillgångar och kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto. Med investeringstillgångar avses finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, finansiella instrument som handlas på en handelsplattform samt andelar i en värdepappersfond eller en specialfond. Finansiella instrument som inte är investeringstillgångar är kontofrämmande tillgångar. Det gäller t.ex. finansiella instrument som har getts ut av företag som innehavaren har ett stort inflytande över och kvalificerade andelar. Kontofrämmande tillgångar får bara förvaras på ett investeringssparkonto i vissa situationer och då bara under en begränsad tid.

Avkastningen av sparande på investeringssparkonto är föremål för schablonbeskattning. Det innebär att kontoinnehavaren inte ska redovisa kapitalvinster och annan avkastning på finansiella instrument och kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto. På motsvarande sätt får kapitalförluster och utgifter på sådana tillgångar inte dras av. I stället ska kontoinnehavaren i inkomstslaget kapital ta upp en schablonmässigt beräknad intäkt. Denna intäkt baseras i huvudsak på marknadsvärdet på de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot under det aktuella beskattningsåret och kontoinnehavarens egna inbetalningar till kontot (kapitalunderlag). Schablonintäkten beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret ökad med 0,75 procentenheter, se 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Schablonintäkten ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget. Den beräknade schablonintäkten tas upp som en inkomst i inkomstslaget kapital och beskattas med 30 procent (inkomstskatt).

Schablonavkastningen för sparande i kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring beräknas på motsvarande sätt. Skatteunderlaget beräknas sålunda genom att ett kapitalunderlag multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret ökad med 0,75 procentenheter, se 3 d § andra och tredje stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, förkortad AvpL. Skatteunderlaget är dock lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget. Avkastningen beskattas med 30 procent (avkastningsskatt).

Beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring vilar på förutsättningen att det ska råda skattemässig neutralitet i valet mellan sparformerna.

4 Överväganden och förslag

Promemorians förslag: Schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring ska beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med en procentenhet.

De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.

Skälen för promemorians förslag: Nivån på beskattningen av sparande på investeringssparkonto bestäms av produkten av skattesatsen och den schablonmässigt beräknade avkastningen. Beskattningen bygger i dag på en schablonavkastning som motsvarar statslåneräntan ökad med 0,75 procentenheter. Statslåneräntan, dvs. den genomsnittliga räntan för alla utestående statspapper med minst fem års återstående löptid, avspeglar avkastningen på en (i det närmaste) riskfri investering. Riskfyllda tillgångar som förvaras på investeringssparkonto, t.ex. aktier, har dock en riskjusterad överavkastning jämfört med statslåneräntan. Det innebär att sparande på investeringssparkonto i sådana tillgångar, även med tillägget på 0,75 procentenheter, är skattemässigt gynnat i förhållande till konventionell kapitalbeskattning. Vid införandet av investeringssparkontot motsvarade schablonavkastningen statslåneräntan. Den effektiva beskattningen av ett investeringssparkonto med tillgångar i främst aktier och fondandelar samt till viss del likvida medel bedömdes då uppgå till cirka 19 procent. Införandet av ett tillägg till statslåneräntan med 0,75 procentenheter den 1 januari 2016 bedömdes innebära en höjning av den effektiva skattesatsen av sparande på investeringssparkonto med cirka 3 procentenheter till cirka 22 procent. Det motsvarar en skattesänkning med 6–7 procentenheter jämfört med konventionell kapitalbeskattning.

Av offentligfinansiella och fördelningspolitiska skäl bör schablonavkastningen höjas till statslåneräntan ökad med en procentenhet i stället för statslåneräntan ökad med 0,75 procentenheter. Att höja schablonavkastningen med 0,25 procentenheter beräknas innebära en höjning av den effektiva skattesatsen av sparande på investeringssparkonto med cirka en procentenhet till cirka 23 procent. Det innebär att sparande på investeringssparkonto också fortsättningsvis kommer att vara skattemässigt gynnat i förhållande till konventionell kapitalbeskattning. Samtidigt ökar den skattemässiga neutraliteten mellan olika sparformer.

För att upprätthålla skattemässig neutralitet mellan sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring bör samma räntefaktor användas för beräkningen av schablonavkastningen för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring.

Mot denna bakgrund föreslås att schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring ska beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med en procentenhet.

De föreslagna bestämmelserna om beräkning av skatteunderlaget för kapitalförsäkring gäller också avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 42 kap. 36 § IL och 3 d § AvpL.

5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Den föreslagna höjningen av räntefaktorn med 0,25 procentenheter beräknas öka skatteintäkterna med 0,79 miljarder kronor per år 2018–2021 samt varaktigt (i 2018 års priser och volymer). Knappt två tredjedelar av de ökade skatteintäkterna avser sparande på investeringsparkonto och en dryg tredjedel sparande i kapitalförsäkring.

Effekter för företag och privatpersoner

Innehavare av investeringssparkonto eller kapitalförsäkring berörs av förslaget. Schablonintäkten på investeringssparkonto blir högre för ett givet kapitalunderlag vilket ökar kapitalinkomsterna för de personer som har investeringssparkonto. Avkastningsskatten på kapitalförsäkring betalas av företaget som tillhandahåller försäkringen, men den ökade skattkostnaden bedöms övervältras i princip fullt ut på kunderna som tecknat kapitalförsäkringarna.

Ett investeringssparkonto med tillgångar i främst aktier och fondandelar bedömdes då sparformen infördes ge en riskjusterad överavkastning på lång sikt på 2,7 procentenheter över en statslåneränta på 4,9 procent. Den effektiva beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring (med underliggande tillgångar som motsvarar de som förvaras på ett investeringssparkonto) beräknades utifrån detta till cirka 19 procent. Tillägget till statslåneräntan med 0,75 procentenheter som infördes den 1 januari 2016 bedömdes utifrån samma antaganden innebära en höjning av den effektiva skattesatsen av sparande på investeringssparkonto med cirka 3 procentenheter till cirka 22 procent. Det föreslagna tillägget på statslåneräntan beräknas innebära en höjning av den effektiva skattesatsen på sparande på investeringssparkonto med cirka en procentenhet till cirka 23 procent. Sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring kommer som utgångspunkt att vara skattemässigt gynnat i förhållande till konventionellt beskattat sparande också fortsättningsvis. Den förväntade avkastningen mellan olika kapitalförsäkringar varierar med riskexponeringen och försäkringsinslaget. Vid det föreslagna tillägget på statslåneräntan beräknas dock inte sparande i kapitalförsäkring bli högre beskattat än genom konventionell kapitalbeskattning. Omfördelning av sparande från investerings-

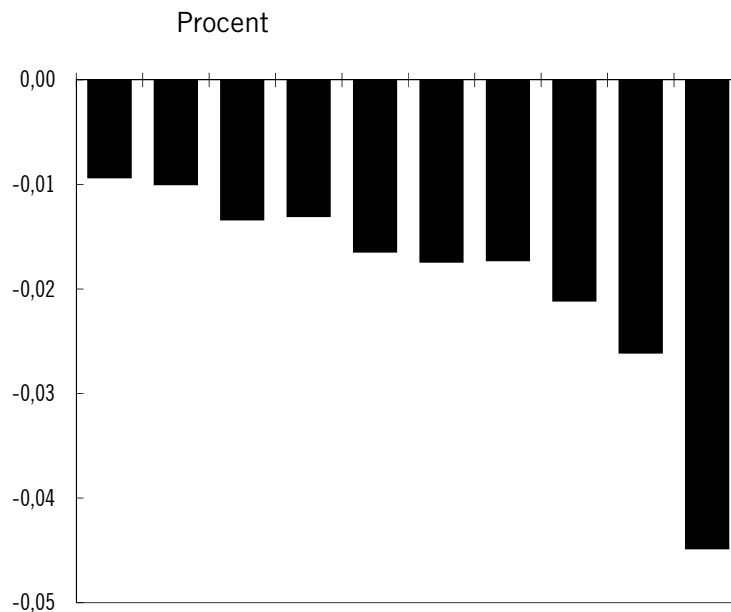
sparkonto eller kapitalförsäkring till andra sparformer kan därför inte förväntas. Däremot kan den höjda beskattningen leda till ett något lägre sparande i dessa sparformer. I och med att sparande i de aktuella sparformerna också fortsättningsvis kommer att vara skattemässigt gynnat bedöms emellertid effekterna på sparande och försäkringsskydd vara begränsade.

I och med att sparande i de aktuella sparformerna också fortsättningsvis kommer att vara skattemässigt gynnat, bedöms förslaget få begränsade effekter för de investeringsföretag och försäkringsföretag som tillhandahåller sparformerna. I den mån förslaget påverkar allokeringen av investeringar bidrar det dock till att jämna ut förutsättningarna att attrahera ägarkapital mellan noterade och onoterade företag. Förslaget påverkar inte mängden uppgifter företagen behöver upprätta, lagra eller lämna och påverkar därför inte företagens administrativa kostnader som dessa mäts enligt standardkostnadsmetoden.

Effekter för den ekonomiska jämlikheten och den ekonomiska jämställdheten

Enligt uppgift från Skatteverket fanns vid utgången av 2016 cirka 2,3 miljoner investeringssparkonton fördelat på knappt 1,9 miljoner personer med ett totalt kapitalunderlag om cirka 546 miljarder kronor. En ökad schablonintäkt med 0,25 procentenheter skulle med 2016 års uppgifter innebära en genomsnittlig skattehöjning med cirka 220 kronor per person och år. Sedan sparformen infördes har både antalet konton och det totala underlaget vuxit kraftigt. Kapitalunderlaget för investeringssparkonto bedöms uppgå till cirka 660 miljarder kronor 2018. Kapitalunderlaget för kapitalförsäkringar bedöms uppgå till cirka 390 miljarder kronor 2018. Uppgifter om kapitalunderlagen för investeringssparkonto på individnivå visar att de är koncentrerade i den övre delen av inkomstfördelningen. Detaljerade uppgifter om fördelningen av kapitalförsäkringar i befolkningen saknas dock eftersom det är tillhandahållaren av en kapitalförsäkring som är skattskyldig snarare än den som tecknat försäkringen. Eftersom individer med höga inkomster sparar i aktier och fonder i större utsträckning än individer med låga inkomster kan de dock även antas inneha kapitalförsäkring i högre utsträckning än individer med lägre inkomster. Bedömningen är därför att förslaget i stor utsträckning påverkar individer med relativt höga inkomster, både i den del som avser investeringssparkonto och den del som avser kapitalförsäkring. Förslaget har därmed positiva effekter för den ekonomiska jämlikheten. Sett till hela befolkningen bedöms kapitalunderlagen också vara större i genomsnitt hos män än hos kvinnor. Det innebär att förslaget även har positiva effekter för den ekonomiska jämställdheten.

Figur 5.1 Effekt på justerad disponibel inkomst per decilgrupp, hela befolkningen

Källa: Egna beräkningar

Anm. Disponibel inkomst har här justerats med hänsyn tagen till försörjningsbörd.

Effekten på justerad disponibel inkomst per decilgrupp av höjd beskattning på investeringssparkonto framgår av figur 5.1. Sett till befolkningen som helhet innebär förslaget avseende investeringssparkonto att den justerade disponibla inkomsten reduceras med cirka 0,02 procent i genomsnitt. Effekten är störst för de med högre inkomster. I den högsta decilgruppen reduceras den ekonomiska standarden med drygt 0,04 procent i genomsnitt. Beräknas effekten enbart för de individer som berörs av reformen minskar den individuella disponibla inkomsten, utan hänsyn tagen till försörjningsbörd, med mindre än 0,1 procent. Bland de som berörs påverkar reformen kvinnor och män ungefär lika mycket i procentuella termer. I kronor räknat minskar den disponibla inkomsten däremot mer för män än för kvinnor. Sparande i investeringssparkonton är vidare vanligare bland män än bland kvinnor. Sett till hela den vuxna befolkningen är därför den genomsnittliga effekten i procent av disponibel inkomst något högre för män (0,03 procent) än för kvinnor (0,02 procent).

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skattverket kan behöva ändra informationsmaterial till följd av förslaget. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte behövas. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skattverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få några effekter.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Av riktlinjerna framgår att en viktig princip för skattepolitiken är att regelverket ska vara förenligt med EU-rätten. Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha några effekter för miljön.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

3 d §

I paragrafens andra och tredje stycke anges hur skatteunderlaget för kapitalförsäkring och sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ska beräknas. Ändringen i *andra stycket* innebär att den räntefaktor som kapitalunderlaget ska multipliceras med höjs genom att det till statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret läggs en procentenhet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018 (*första punkten*) och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017 (*andra punkten*).

6.2 Förslaget till lag om ändring av inkomstskattelagen (1999:1229)

42 kap.

36 §

I paragrafen anges bl.a. hur schablonintäkten för investeringssparkonto ska beräknas. Ändringen i paragrafen innebär att den räntefaktor som kapitalunderlaget ska multipliceras med höjs genom att det till statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret läggs en procentenhet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018 (*första punkten*) och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017 (*andra punkten*).